

Spis treści

Wykaz skrótów	13
Akty prawne	13
Periodyki i publikatory	15
Organy orzekające	16
Wprowadzenie	17
1. Cel badawczy – założenia ogólne	17
2. Funkcje i właściwości papierów wartościowych	19
3. Wynik i znaczenie rozważań funkcjonalnych	24
4. Zakres podstawowych wyłączeń	29

Część I

Pojęcie papieru wartościowego w ujęciu klasycznym

Rozdział I

Ustalenia wstępne	35
1. Zakres i cel rozważań	35
2. Tło historyczno-porównawcze	38

Rozdział II

Analiza poglądów w perspektywie historyczno-porównawczej	43
1. Kierunki początkowych analiz doktrynalnych	43
2. Dogmat inkorporacji i teoria własnościowa	46
3. Koncepcja brunnerowska	48
4. Koncepcja pozoru prawnego	51
5. Teoria obiegowości. Problem papieru imiennego	56

6. Koncepcja „klausul dokumentowych”	59
7. Nowsze kierunki poszukiwań doktrynalnych.....	68

Rozdział III

Analiza poglądów doktryny polskiej	75
1. Specyfika polskiej doktryny prawa papierów wartościowych	75
2. Wokół wąskiego i szerokiego rozumienia papieru wartościowego.....	77
3. Kodeksowa regulacja papierów wartościowych.....	78
4. Próby nowego podejścia – recepcja koncepcji „klausul dokumentowych”	84
5. Propozycja typologicznego ujęcia papieru wartościowego.....	89
6. Doktryna tradycyjnego papieru wartościowego wobec dematerializacji.....	93
7. Podsumowanie	95

Rozdział IV

Propozycja własnej koncepcji papieru wartościowego	96
1. Potrzeba poszukiwań ogólnej koncepcji papieru wartościowego.....	96
2. Ustalenia wstępne i porządkujące.....	99
2.1. Dokument	100
2.2. Prawo podmiotowe	104
2.3. Wpływ dokumentu na funkcjonowanie prawa („związek między prawem a dokumentem”)	107
3. Wpływ sposobu identyfikacji (ujawnienia prawa) na zasady przenoszenia prawa jako wyróżnik papieru wartościowego.....	109
4. Problem prymatu funkcji „legitymacyjnej” i „obiegowej”	116
5. „Legitymacja formalna” a pojęcie papieru wartościowego	119
6. Znaczenie i przydatność teorii własnościowej.....	128
6.1. Uwagi ogólne.....	128
6.2. Papiery na okaziciela	131
6.3. Papiery na zlecenie	135
6.4. Papiery imienne	137
6.5. Wnioski.....	138

Rozdział V

Wpływ mechanizmu identyfikacji uprawnionego na zasady obrotu prawem – analiza dla poszczególnych kategorii

papieru wartościowego	141
1. Uwagi wstępne	141
2. Papiery wartościowe imienne	142
2.1. Uwagi wstępne	142
2.2. Identyfikacja uprawnionego z papieru imiennego	143
2.3. Przeniesienie praw z papieru imiennego – modyfikacja prawnego reżimu przelewu	145
2.4. Wnioski	154
3. Papiery wartościowe na zlecenie	155
3.1. Uwagi ogólne	155
3.2. Identyfikacja uprawnionego – legitymacyjna funkcja indosu	157
3.3. Alienacja praw – przenośna funkcja indosu	162
3.4. Wnioski	165
4. Papiery wartościowe na okaziciela	167
4.1. Uwagi wstępne	167
4.2. Identyfikacja uprawnionego – publikacyjna funkcja władania dokumentem	168
4.3. Przeniesienie praw	169
4.4. Wnioski	174
5. Podsumowanie	175

Rozdział VI

Ochrona zaufania co do istnienia i treści prawa dokumentowego oraz co do braku zarzutów osobistych (papiery wartościowe „wiary publicznej” – „prawa skrypturalne”)

„wiary publicznej” – „prawa skrypturalne”)	178
1. Uwagi wstępne	178
2. Dwa warianty nabycia <i>ex fide bona</i> i wyłączenie zarzutów osobistych – potrzeba rozróżnienia	179
3. Wyłączenie zarzutów	184
3.1. Wyłączenie zarzutów jako konsekwencja ukształtowania reżimu przeniesienia praw	184
3.2. Zasadność wyróżnienia papierów „abstrakcyjnych” i „kauzalnych”	193
4. Kreacyjne (pierwotne) nabycie <i>ex fide bona</i>	197

4.1. Charakter prawa a kreacyjny skutek nabycia	197
4.2. Przydatność podziału papierów wartościowych na konstytutywne i deklaratywne	202
5. Podsumowanie	204

Rozdział VII

Papiery wartościowe a znaki legitymacyjne	206
1. Uwagi ogólne	206
2. Poglądy doktryny	209
3. Kryterium rozróżnienia znaków legitymacyjnych i papierów wartościowych – własna koncepcja	212
3.1. Brak modyfikacji zasad przenoszenia prawa w przypadku znaków legitymacyjnych	212
3.2. Znaki legitymacyjne wskazujące w swej treści uprawnionego („imienne znaki legitymacyjne”)	215
3.2.1. Proste papiery prezentacyjne	215
3.2.2. Papier imienny z klauzulą na okaziciela	216
3.2.3. Problem kwalifikacji świadectw depozytowych	220
3.2.4. Karty kredytowe i płatnicze	226
3.3. Znaki legitymacyjne niewskazujące w swej treści uprawnionego („znaki legitymacyjne na okaziciela”)	227
3.3.1. Stosowanie przepisów o przelewie do praw stwierdzonych znakami na okaziciela	227
3.3.2. Prosta a podwójna klauzula legitymacyjna – problem „dokumentów i znaków życia codziennego”	231
4. Wnioski dotyczące pojęcia znaków legitymacyjnych	236

Rozdział VIII

Nietypowe przypadki papierów wartościowych	238
1. Uwagi wstępne	238
2. Papiery wartościowe a dodatkowe rejestry uprawnień	240
2.1. Modele zależności między dokumentem a rejestrem	240
2.2. Rejestr uprawnień a definicyjna cecha papieru wartościowego	243
3. Akcja imienna jako papier wartościowy	247
3.1. Uwagi wstępne	247
3.2. Sposób identyfikacji uprawnionego – posiadanie akcji a wpis do księgi akcyjnej	248
3.3. Liberalizacja przesłanek przeniesienia – „wydanie” a „przeniesienie posiadania”	255

3.4. Regulacja akcji imiennej jako prototyp „prywatnej dematerializacji obrotu”	256
---	-----

Rozdział IX

Podsumowanie	261
--------------------	-----

Część II

Dematerializacja a klasyczna teoria papierów wartościowych

Rozdział I

Uwagi wstępne i terminologiczne.....	267
--------------------------------------	-----

1. Cel i zakres analiz – problem przydatności ogólnej teorii papieru wartościowego w sferze papierów zdematerializowanych 267
2. Kwestie pojęciowe 267
 - 2.1. Dematerializacja obrotu (immobilizacja papierów wartościowych) 267
 - 2.2. Dematerializacja papierów wartościowych..... 268
 - 2.3. Papier wartościowy a „prawo wartościowe” 270
 - 2.4. Papier wartościowy a instrument finansowy..... 272
 - 2.5. Pojęcie papieru wartościowego w art. 3 pkt 1 u.o.i.f. 277

Rozdział II

Ewolucja dematerializacji – uwagi historyczno-porównawcze.....	280
--	-----

1. Uwagi wstępne..... 280
2. Uzasadnienie dematerializacji obrotu i dematerializacji papierów wartościowych..... 282
3. Modele immobilizacji i dematerializacji w ujęciu historycznym i porównawczym 282
 - 3.1. Uwagi wstępne..... 282
 - 3.2. *Sammelverwahrung* – zbiorcze przechowywanie papierów wartościowych..... 286
 - 3.3. Odcinki zbiorowe i zbiorcze..... 293
 - 3.4. Rezygnacja z postaci dokumentowej – dematerializacja *sensu stricto* 301
 - 3.5. Podsumowanie rozważań porównawczych..... 308

4. Immobilizacja i dematerializacja papierów wartościowych w Polsce.....	310
4.1. Uwagi wstępne.....	310
4.2. Ustawa z 1991 roku.....	311
4.3. Ustawa z 1997 roku.....	314
4.4. Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi.....	316
4.5. Dematerializacja papierów wartościowych w innych aktach prawnych	319
4.6. Podsumowanie	321

Rozdział III

Analiza prawna poszczególnych modeli – kluczowe zagadnienia.....	323
1. Uzasadnienie wyboru zagadnień – perspektywa porównawcza.....	323
1.1. Uwagi wstępne.....	323
1.2. Katalog wyłączeń.....	324
1.2.1. Problemy własności podzielonej i sytuacji prawnej pośredników. Koncepcje powiernicze	324
1.2.2. Jedno- albo wielopoziomowość systemu depozytowego	327
1.2.3. Zagadnienia kolizyjnoprawne	328
1.3. Szkic i uzasadnienie dalszych rozważań	329
2. Podstawowy problem teoretyczny i praktyczny – potrzeba szczególnego reżimu obrotu	331
3. Próby uzasadnienia szczególnych zasad masowego obrotu prawami z papierów wartościowych na rynku kapitałowym.....	336
3.1. Stosowanie zasad prawnorzeczowych.....	336
3.1.1. Immobilizacja pojedynczych papierów wartościowych.....	336
3.1.1.1. Nabycie od nieuprawnionego	336
3.1.1.2. Wyłączenie ekscypcji	339
3.1.2. Immobilizacja odcinka zbiorczego	340
3.1.2.1. Nabycie od nieuprawnionego	340
3.1.2.2. Wyłączenie ekscypcji	341
3.1.3. Rzeczowe (materialne) pojmowanie zapisu księgowego	343
3.2. Zapis na rachunku a wydanie dokumentu	344
3.3. Autonomiczny reżim alienacji praw z „papierów wartościowych rejestrowych”	346
3.4. Jednoznaczność identyfikacji uprawnionego i gwarancje instytucjonalne jako uzasadnienie szczególnych zasad obrotu – „przewyciężenie teorii inkorporacji”	348
3.5. Inne koncepcje	351
3.6. Podsumowanie	352

Rozdział IV

Autonomiczny reżim przenoszenia praw

z papierów zdematerializowanych	354
1. Uwagi wstępne.....	354
2. Aspekty ochrony obrotu w reżimie przenoszenia praw z papierów zdematerializowanych.....	360
2.1. Sposób ukształtowania mechanizmu alienacji a ochrona obrotu.....	360
2.2. Nabycie od nieuprawnionego.....	367
2.3. Wyłączenie zarzutów.....	381
2.4. Podsumowanie. Wnioski <i>de lege ferenda</i> w zakresie reżimu przenoszenia praw.....	384
3. Kategoria „papierów wartościowych rejestrowych”.....	386
3.1. Autonomiczność mechanizmu identyfikacji uprawnionego i alienacji praw – osobna kategoria papierów wartościowych.....	386
3.2. Kwestia podziału papierów zdematerializowanych na imienne i na okaziciela.....	389
3.3. <i>Quasi</i> -realny czy konsensualny charakter przeniesienia.....	393
3.4. Wnioski. Postulaty <i>de lege ferenda</i> dotyczące regulacji „papierów wartościowych rejestrowych”.....	396

Rozdział V

Definicja papieru wartościowego wobec zjawiska immobilizacji

i dematerializacji – wnioski i implikacje	399
1. Uwagi wstępne. Znaczenie celu badawczego.....	399
2. Przydatność łącznika między postacią tradycyjną a zdematerializowaną.....	400
3. Wnioski w zakresie stanowiska wobec dematerializacji.....	401
3.1. Dematerializacja – obecny stan regulacji.....	401
3.2. Docelowy model regulacji.....	403
3.3. Dematerializacja akcji.....	407
3.4. Immobilizacja papierów wartościowych.....	411

Zakończenie	415
--------------------------	-----

1. Jedność prawa papierów wartościowych jako szczególnego reżimu przenoszenia praw.....	415
2. Potencjalne znaczenie ogólnej (kodeksowej) regulacji papierów wartościowych.....	417

3. Znaczenie zasady <i>numerus clausus</i> papierów wartościowych	419
4. <i>Numerus clausus</i> papierów wartościowych a prawo rynku kapitałowego.....	426
Bibliografia i wykaz ważniejszej literatury przedmiotu.....	431